

HUWELIJKSVERRASSINGEN IN GENT EN OMSTREKEN

In de volkskundige bibliografie "Liefde en huwelijk" vindt men in het classificatieplan Hoffmann-Krayer (nr. x B6) verrassingen waarmee pasgehuwden kunnen geconfronteerd worden op hun huwelijksdag. Het volksgebruik dateert vanaf de aanvang 20ste eeuw, mogelijk nog van vroeger. Het is algemeen verspreid in Vlaanderen onder diverse benamingen verschillend van streek tot streek.

We starten met enkele voorbeelden van kwaadaardige aard, bedoeld als misprijzen of belachelijk maken van de bruid en/of bruidegom., o.a. :scherminkelelen of charivari (ketelmuziek): strooien van zaagsel, kaf, klodden (afval gezwingeld vlas): hangen van grote pop in een boom, symbool van bruid of bruidegom wonend in de buurt, die heel wat jongens of meisjes heeft ontgoocheld voor een huwelijk.

Voorspoed, welstand, geluk en veel kinderen zijn de beste wensen humoristisch uitgedrukt in woorden maar ook in daden, zoals: rijstworp, kakofonie van ketelmuziek met slepende potten, pannen en dozen vastgebonden onder de auto van het bruidspaar; versiering van de woning waar de pasgehuwden hun intrek nemen, met bloemen en panelen waarop gelukwensen in woord en beeld geschilderd staan; koord spannen over de straat om inkom van de woning te verhinderen; wanorde scheppen in het huis, vooral in de slaapkamer, als poets voor de eerste huwelijksnacht.

Nemen we thans uit de geciteerde huwelijksverrassingen twee voorbeelden onder de loupe die in Gent en omstreken algemeen bekend zijn, o.a. : de huisversiering en de rijstworp. Mogelijks zullen de bijzonderheden hierover de lezer van deze bijdrage ook verrassen.

De huisversiering heeft wellicht een honderdjarig bestaan achter de rug. Geburen of vrienden nemen het initiatief om de woning op de huwelijksdag te versieren met bloemen, kransen, beschilderde panelen met teksten en tekeningen. Wanneer de trouwers in de late avond of vroege morgen voor hun deur komen te staan worden ze verrast door de decoratieve welkomstgroeten op hun huisgevel.

We kregen op zaterdag 21 augustus 1999 in ons buurt te St.-Amandsberg, O. De Reusestraat, de kans dergelijke huwelijksverrassing te zien. De gevel van het appartementsgebouw nr. 42, tweede verdieping was behangen met bloemen en twee grote beschilderde panelen.

Met het doel hierover een artikel te schrijven, hebben we een beroep gedaan op onze buurman Wim Baert (nr. 45) om hiervan een foto te nemen. We bedanken hem voor dit dienstbetoon, zowel aan ons als aan het Museum voor

Volkskunde te Gent om te bewaren in het archief van de bibliotheek. Mogelijks zijn er nog kandidaten en bibliotheken volkskunde die in dergelijke documentatie belang stellen.

De naam "Johan" bracht ons op het spoor om in het appartement de namen van bruid en bruidegom te ontdekken: Johan Van Eetvelde en Katrien Welvaert. We laten Katrien aan het woord voor de informatie over de huwelijksverrassing.

“We zijn getrouwd zaterdag 21 augustus. De bloemen en twee panelen met de huwelijkswensen - die we nog bewaard hebben - waren voor Johan en mij geen onverwachte verrassing. Beiden zijn we lid geweest van een landelijke jeugdbeweging waaruit een vriendenkring is ontstaan. In de groep is het gebruikelijk bij het huwelijk van de leden, ze te verrassen op de manier die we zelf hebben meegemaakt. De namen van de grappenmakers zijn ons bekend. Op beide panelen staan de initialen SCEDMG, de eerste letter van de voornamen: Stefaan, Cindy, Els, Dirk, Mario, Geert. De teksten op de panelen zijn voldoende duidelijk om daar nog een woordje commentaar aan toe te voegen.”

Uit een onderzoek van de rijstworp in de stad Gent (Oost-Vlaamse Zanten 1971, blz. 188) is gebleken dat het huidige volksgebruik zou ontstaan zijn omstreeks 1945. De datum is de periode waarin de eerste soldatenhuwelijken van Amerikanen met Gentse meisjes plaatsgrepen. De Amerikaanse soldaten hadden er in de oorlog 1940-1945 kennis mee gemaakt als een volksgebruik in Azië. Het is een symbolisch gebruik in verband met de vruchtbaarheidsritus. Op heden heeft de rijstworp een halve eeuw traditie achter de rug.

Het klinkt wellicht vreemd thans te vernemen dat in sommige parochies, na de huwelijksplechtigheid, de rijstworp niet wenselijk is aan de poort van de kerk. Ter informatie hebben we persoonlijk contact genomen met de pastoors van de parochies Lochristi en Beervelde om de ware toedracht van die bewering te achterhalen. Beiden hebben ze het feit beaamd. Ze verzekerden mij dat hun parochie geen uitzondering is: velen van hun collega's houden er dezelfde mening op na.

De motivering van hun handelwijze werd ons als volgt meegedeeld. Het wegwerpen en vernielen van voeding is een mensonwaardig gebaar.

Welwetend dat de dag van vandaag duizenden kinderen en volwassen sterven van honger. Zowel op het gemeentelijk als op het parochiaal vlak is het verboden de straat te verontreinigen. Waarom zou rijst op de grond gooien hierop een uitzondering zijn? Natte rijst biedt gevaar voor uitglijden. Opkuis van gestrooide rijst in of voor het portaal van de kerk biedt gevaar voor uitglijden. Opkuis in het portaal van de kerk vraagt tijd en werk. Wanneer verloofden op de pastorie komen afspreken voor datum en kerkdienst worden ze van de pastoor verwittigd dat de rijstworp liefst achterwege blijft aan de kerk. Pasgehuwden deelden ons mede dat in Lochristi de verloofden verwittigd worden door de pastoor. Op de dag van huwelijk hangt een bordje aan het kerkportaal “Verboden rijst te werpen”.

Inlichting nemend in het bisdom Gent, kregen we volgend antwoord:

Er bestaat geen nota noch onderrichting over de rijstworp in of aan de kerk. Elke pastoor moet zelf uitmaken in zijn parochie “Wat mag en wat niet mag.”

We hebben tevens ons licht over dit onderwerp aangestoken in het stadsbestuur "Dienst Huwelijken". Het antwoord luidt: "Nee, in de trouwzaal en gangen van het stadhuis; Ja, buiten het stadhuis op het troittoir onder de trap van de trouwzaal".

Belangstellenden in het behandeld onderwerp kunnen hun opmerkingen of aanvullingen in verband met huwelijksverrassingen aan de auteur overmaken.

Marcel DAEM
15.02.2001

GENTSE MEMORIEDAGEN: 10 EN 11 MEI

10 Mei 1540

De kanunikken van St-Baafs verlaten de gewezen abdij om processiegewijs, met hun relikwieën, naar de St-Janskerk te trekken.

10 Mei 1562

Eerste steenlegging van de kaaimuren op de Gras- en Korenlei. De werken waren beëindigd in 1565.

10 Mei 1653

Opening van een kapel van de Discalsen op de gronden van de oude Leeuwenmeers.

10 Mei 1786

Edict van Jozef II aangaande de reglementering van processies.

10 Mei 1806

De hoteliers en herbergiers moeten voortaan 's avonds een verlichte lantaarn plaatsen boven de ingangseur van hun etablissement.

10 Mei 1810

Stichting van de "Muziek of Toonkunst Maatschappij van Sinte-Cecilia"
Het casino op de Coupure werd gebouwd door de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde in samenwerking met St-Cecilia.